

OBSAH

1. Základní poznatky o mazání	9
Podstata a druhy tření	9
Vliv mazání na tření	11
Součinitel tření	13
Zásady správného mazání	16
Technickoekonomický význam mazání	17
2. Maziva	20
Mazací oleje	21
Rozdělení mazacích olejů	21
Základní vlastnosti mazacích olejů	22
Mazací tuky	30
Rozdělení mazacích tuků	30
Základní vlastnosti mazacích tuků	31
Pevná maziva	33
Význam jakostních dat pro volbu maziva	34
3. Mazací soustavy a zařízení	36
Krátkodobé mazací olejové soustavy	36
Mazání olejnicí	39
Kapací mazání	39
Mazání olejovou mlhou	40
Ruční tlakové mazání	40
Mechanické tlakové mazání	41
Dlouhodobé mazací olejové soustavy	41
Kroužkové mazání	43
Polštářové mazání	43
Kotoučové mazání	43
Brodící mazání	44
Rozstříkové mazání	45
Oběhové mazání	45
Mazací tukové soustavy	46
Ruční mazání stěrkou	47
Staufferovo mazání	47
Samočinné mazání	47
Komorové mazání	48
Ruční mazání tlakové	48
Mechanické mazání tlakové	48
Brodící mazání	49
Volba mazací soustavy	49
Mazací olejová zařízení	51
Mazací pomůcky pro olej	51
Uzávěrky mazacích otvorů	52
Olejové maznice	54
Mazací přístroje	55

Příslušenství vysokotlakého mazání	57
Příslušenství oběhového mazání	60
Nádrže	60
Čerpadla	62
Olejové potrubí	64
Filtry	66
Chladiče	68
Vyrovnávací nádrž	70
Kontrolní zařízení	70
Mazací tukové zařízení	71
Mazací pomůcky na tuk	71
Tukové maznice	72
Mazací přístroje na tuk	73
Příslušenství vysokotlakého mazání	75
Tuková vedení	75
Rozdělovače	76
Kontrolní ventily	77
4. Mazání strojních částí	78
Kluzná radiální ložiska	79
Ložisková vůle	82
Přívod a rozvod maziva	83
Délka ložiska	87
Jakost povrchu	87
Ložiskový materiál	88
Druh a množství maziva	94
Příčiny poruchovosti kluzných ložisek	101
Kluzná axiální ložiska	102
Kluzná vedení	106
Přívod a rozvod maziva	107
Druh a množství maziva	111
Válce pístových strojů	115
Přívod a rozvod maziva	116
Druh a množství maziva	119
Valivá ložiska	121
Mazání olejem	123
Mazání tukem	129
Poškození valivých ložisek	135
Ozubená soukolí	136
Způsob mazání	139
Volba maziva	143
Spotřeba maziv	149
Záběh ozubených kol	152
Hydraulické převody	152
Kapaliny pro hydrostatické převody	153
Kapaliny pro hydrodynamické převody	156
Řetězové převody	158
Způsob mazání	159
Druh a spotřeba maziv	161
Ocelová lana	163
Konzervace lan ve výrobě	164
Mazání lan v provozu	165
Různé	168

Třecí spojky a převody	168
Pohybové šrouby a ozubené tyče	169
5. Mazání strojů	171
Elektromotory, ventilátory, odstředivá čerpadla apod.	171
Parní a plynové turbíny, turbokompresory	173
Vodní turbíny	176
Parní stroje	178
Vnitřní části	179
Vnější části	182
Spalovací pístové motory	184
Plynové motory	184
Benzínové (zážehové) motory	186
Naftové (Dieselovy, vznětové) motory	187
Stroje na stlačování plynů	191
Rotační stroje	191
Pístové stroje	192
Vzduchové kompresory	195
Vývěvy	200
Plynové kompresory	200
Chladicí kompresory	202
Stroje výrobní (pracovní) a pomocná zařízení	205
6. Použití maziv ke zvláštním účelům	208
Chlazení a mazání při zpracování kovů	208
Kalení a popouštění ocelí, vyhřívací lázně	217
Konzervace kovových výrobků	220
Izolační prostředky v elektrotechnice	224
7. Mazací služba v závodě	226
Organizace mazací služby	226
Mazací technik závodu	229
Mazací technik provozu	230
Přední mazač	231
Mazači	231
Pomocník pro obráběcí kapaliny	231
Obsluhvatel čisticí nebo regenerační stanice	232
Vedoucí ústředního skladu maziv	232
Skladník provozního skladu (meziskladu)	233
Návody k mazání strojů	233
Hospodaření s mazivem v provozu	236
Hospodaření s mazivem ve skladech	239
Uskladnění	240
Příjem a výdej	244
Vstupní kontrola	245
Sběr upotřebených olejů	246
8. Ošetření upotřebených olejů	248
Způsoby čištění	248
Usazování	250
Odstředování	252
Filtrace	254

Promývání vodou	258
Destilace	259
Adsorpční způsob čištění	260
Kontrola jakosti přečištěných olejů	264
9. Bezpečnostní a zdravotní opatření při práci s ropnými výrobky	268
Vysvětlivky k některým názvům a pojmům používaným v technice mazání	271
Literatura	275
Seznam tabulek v textu	277
Seznam tabulek v příloze	279